

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ ÁLDOZATAIRA EMLÉKEZÜNK

Gömbös Gyula, 1884-1917
A világháború alatt a Magyar Nemzeti Párt vezetője volt. 1917-ben a Magyar Nemzeti Párt vezetője lett. 1918-ban a Magyar Nemzeti Párt vezetője lett.

Az I. világháború magyar veszteségei

Az I. világháború Magyarországon 1914. július 28-án kezdődött. A magyar hadsereg a szerb hadsereg ellen indult. A magyar hadsereg a szerb hadsereg ellen indult. A magyar hadsereg a szerb hadsereg ellen indult.

Az I. világháború

Az I. világháború Magyarországon 1914. július 28-án kezdődött. A magyar hadsereg a szerb hadsereg ellen indult. A magyar hadsereg a szerb hadsereg ellen indult.

Katonák az I. világháborúban

Table with columns for names and dates of soldiers who served in WWI.

Csak egy szombat...

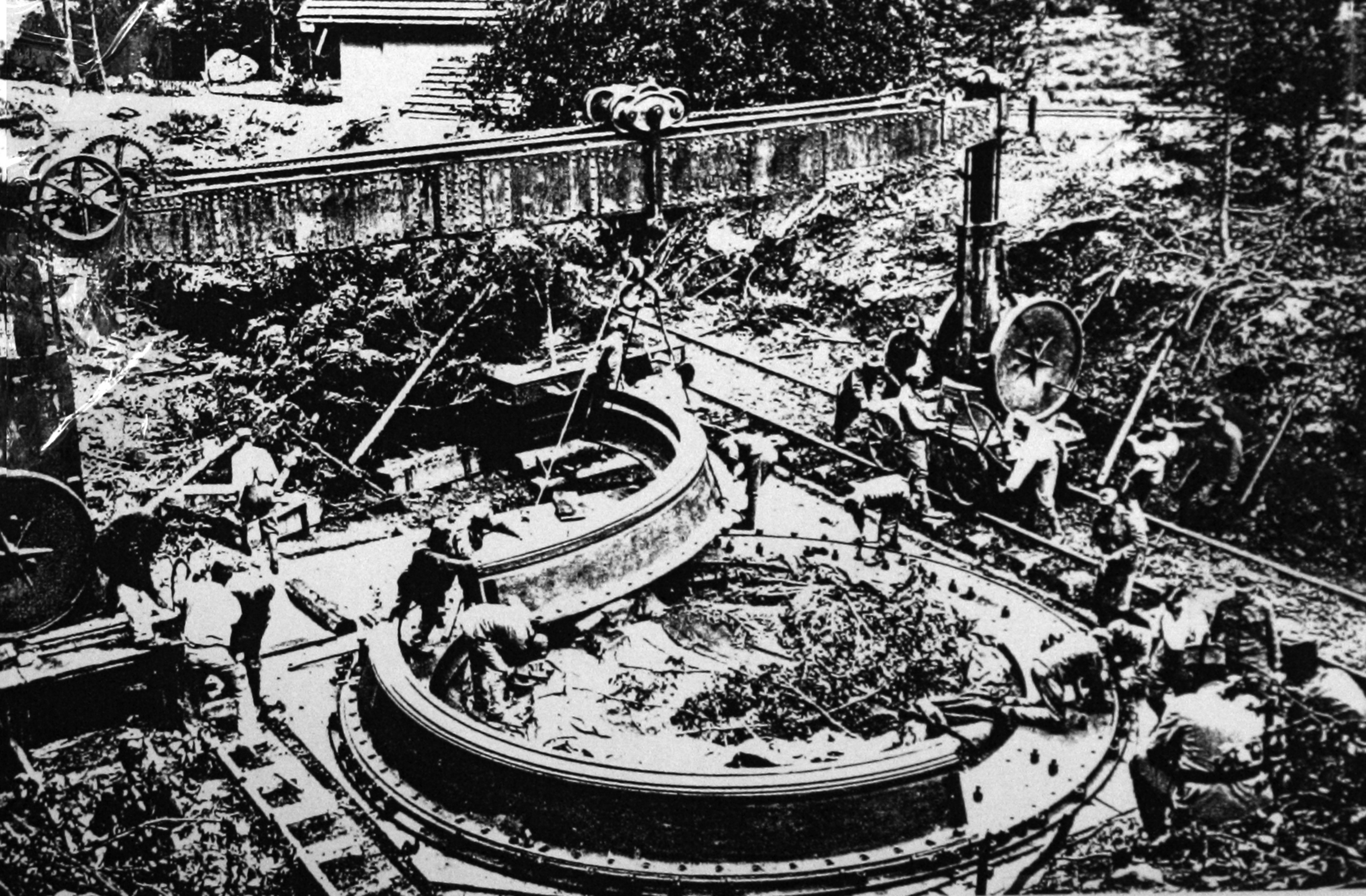
Csak egy szombat volt az I. világháborúban. Csak egy szombat volt az I. világháborúban. Csak egy szombat volt az I. világháborúban.

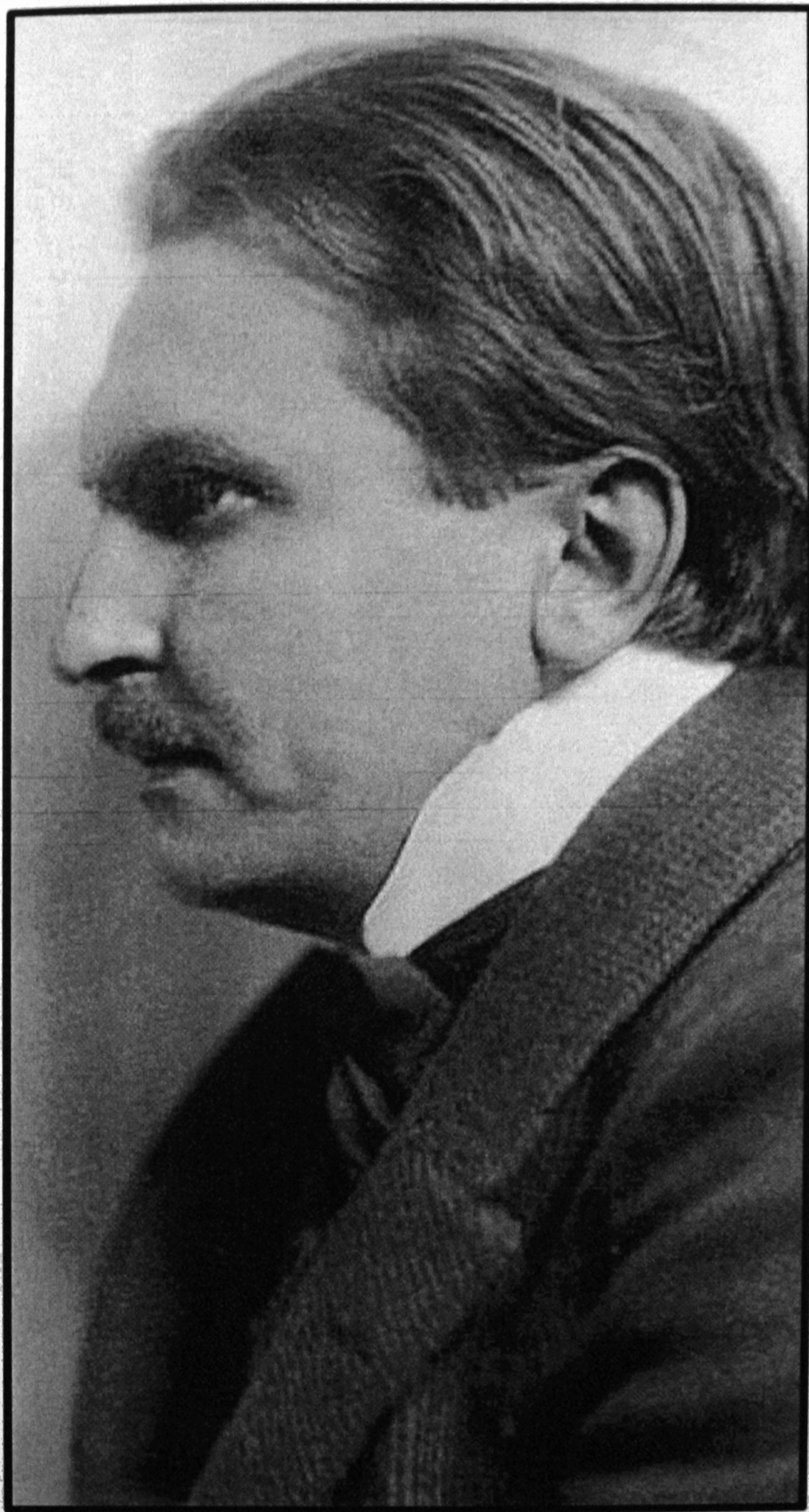
Az I. világháború emlékei

Csak egy szombat volt az I. világháborúban. Csak egy szombat volt az I. világháborúban. Csak egy szombat volt az I. világháborúban.

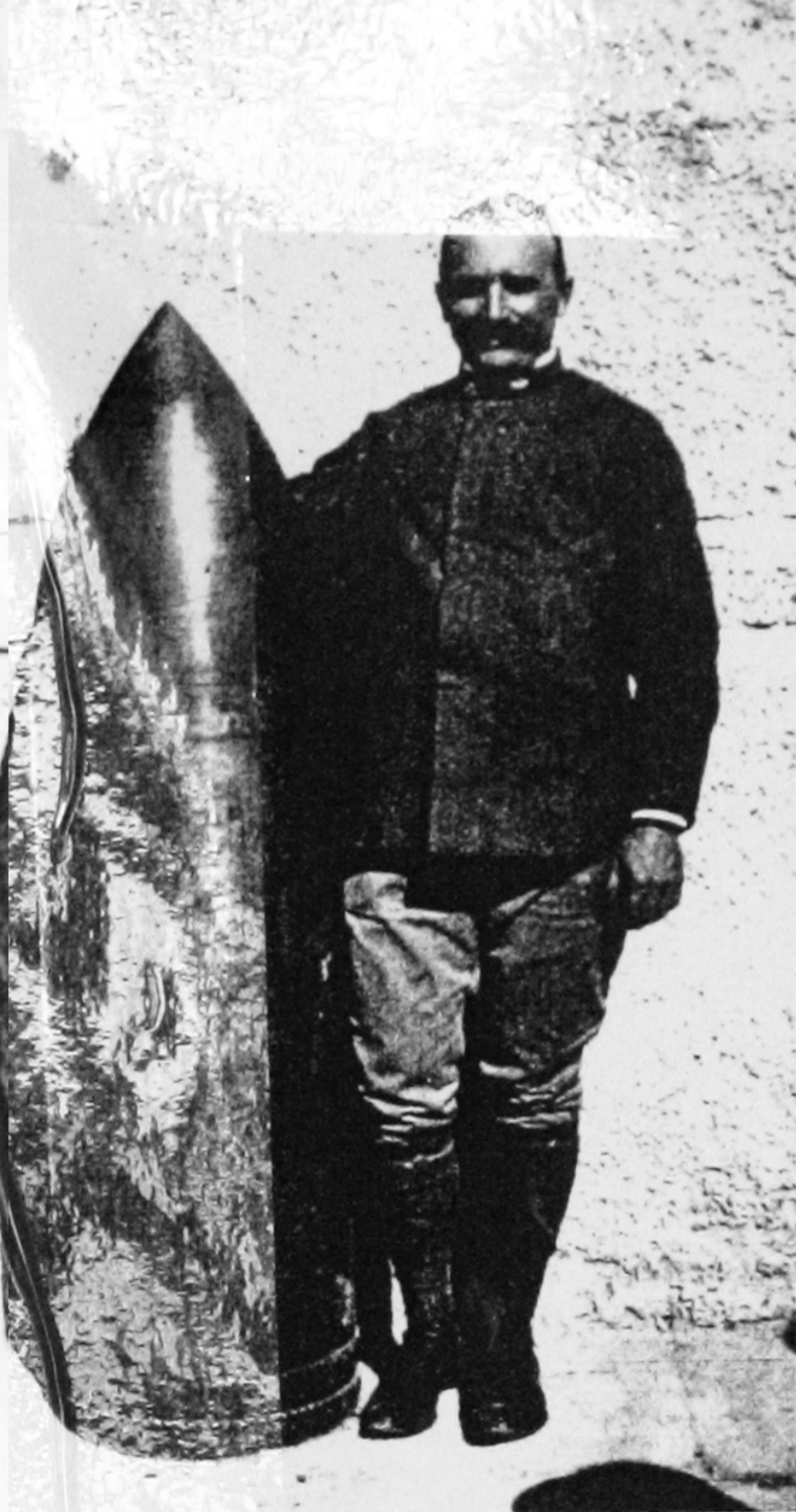
Gyóni Géza, 1884-1917

Családi nevén Áchim Géza.

A világháború egyetlen magyar költője Gyóni Géza. Ő adott hangot a magyar katonának, a magyar vitézségnek, a magyar erőnek.

A pestmegyei Gyón szülőtte; ott volt gyakornok a községházán, azután a közigazgatási tanfolyam elvégzésével Alsódabason, a szolgabíróságnál.

Przemysl ostromakor, 1915-ben orosz fogságba került s a krasznojarszki fogolytáborban halt meg 1917. június 25-én, a születésnapján.

A Monarchia 420 mm-es mozsárágyú
lepipítése és használata az olasz fronton, 1915.
A kis képen egy ágyúlövedék méretét
demonstrálja egy katona

Gyóni Géza:
Csak egy éjszakára...

Csak egy éjszakára küldjétek el őket;
A pártoskodókat, a vitézkedőket.

Csak egy éjszakára:
Akik fent hirdetik, hogy – mi nem felejtünk,
Mikor a halálgép muzsikál felettünk;
Mikor láthatatlan magja kél a ködnek,
S gyilkos ólom-fecskék szanaszét röpködnek,

Csak egy éjszakára küldjétek el őket;
Gerendatöréskor száлка-keresőket.

Csak egy éjszakára:
Mikor siketítőn bögni kezd a gránát
S úgy nyög a véres föld, mintha gyomrát vágnák,
Robbanó golyónak mikor fénye támad
S véres vize kicsap a vén Visztulának.

Csak egy éjszakára küldjétek el őket.
Az uzsoragarast fogukhoz verőket.

Csak egy éjszakára:
Mikor gránát-vulkán izzó közepén
Ugy forog a férfi, mint a falevél;
S mire földre omlik, ó iszonyu omlás, –
Szép piros vitézből csak fekete csontváz.

Csak egy éjszakára küldjétek el őket:
A hitetleneket s az üzérkedőket.

Csak egy éjszakára:
Mikor a pokolnak égő toroka tárul,
S vér csurog a földön, vér csurog a fáról
Mikor a rongy sátor nyöszörög a szélben
S haló honvéd sóhajt: fiam... feleségem...

Az utolsó
roham

Csak egy éjszakára küldjétek el őket:
Hosszú csahos nyelvvel hazaszeretőket.

Csak egy éjszakára:

Vakító csillagnak mikor támad fénye,
Lássák meg arcuk a San-folyó tükrebe,
Amikor magyar vért gőzölve hömpölyget,
Hogy sirva sikoltsák: Istenem, ne többet.

Küldjétek el őket csak egy éjszakára,
Hogy emlékezzenek az anyjuk kinjára.

Csak egy éjszakára:

Hogy bujnának össze megrémülve, fázva;
Hogy fetrengne mind-mind, hogy meakulpázna;
Hogy tépné az ingét, hogy verné a mellét,
Hogy kiálná bögve: Krisztusom, mi kell még!

Krisztusom, mi kell még! Véreim, mit adjak
Árjáért a vérnek, csak én megmaradjak!

Hogy esküdne mind-mind,
S hitetlen gögjében, akit sosem ismert,
Hogy hívna a Krisztust, hogy hívna az Istent:
Magyar vérem ellen soha-soha többet!
– Csak egy éjszakára küldjétek el őket.

(Przemysl, november.)

Az I. világháború magyar veszteségei

Az Osztrák–Magyar Monarchia I. világháború során bevonult 8 millió katonájából 1 016 200 esett el, 1 943 000 megsebesült, 2 128 600 került hadifogságba. A tisztikar állományának 13,5%-a, az altisztek és a legénység 9,8%-a hunyt el. Magyarország területéhez és lakosságához képest nagyobb véráldozatot hozott, mint a Monarchia Lajtán túli tartományai. 1917. december 31-ig az egész Monarchiában – 1910. december 31-i állapotban megfelelő, 50,3 millió lakosságából – 1 200 000 fő, azaz 23,9 ezrelék volt a halottak száma. Magyarország (Horvátország–Szlavóniával együtt) 21 milliós lakosságából 516 095 fő, ami 25 ezrelék. Az osztrák örökös tartományok 28 milliós népességéből 649 889 fő, tehát 23,3 ezrelék.

A magyar királyi honvédség veszteségeiről egzakt adatok nem állnak rendelkezésünkre, hiszen annak veszteségeit az első hónapokban nem is jelentették pontosan. Különösen magas volt az elesettek számaránya Fejér, Jász-Nagykun-Szolnok, Baranya, Bács-Bodrog, Csongrád, Zala, Vas, Csík, Udvarhely, Somogy, Arad vármegyékben, valamint Horvátország egyes részein. Ausztriában az alpesi tartományokban, Dél-Morvaországon és a csehországi szudétanémet területeken volt súlyosabb a halálozási arány. Ennek oka abban keresendő, hogy az osztrák–magyar hadvezetőség legjobban bízott a német, magyar, szlovén és horvát nemzetiségi alakulatokban, őket küldte legtöbbször a veszélyesebb frontszakaszokra. A magyar honvédhadosztályok kétségtelenül a Monarchia haderejének legmegbízhatóbb és legvitézesebbül küzdő seregtestjei közé tartoztak. Ezt bizonyítja a háború során a honvédség tisztjei és legénysége számára adományozott (467 554 belföldi és 1855 külföldi) kitüntetések nagy száma is. *(Magyarország a XX. században, Babits Kiadó, Szekszárd, 1996-2000)*

A világháborús emlékmű

A királyi kórház a háború előtt

Az isonzói csaták

Az első világháború magyar szempontból talán leginkább hírhedt hadszíntere az olasz harctér, azon belül az Isonzó-front volt. A rendkívül mostoha földrajzi körülmények mellett az ellenség hatalmas túlereje és a magyar csapatok felülreprezentáltsága egyaránt indokolta, hogy az Isonzó folyó és a Doberdó-fennsík neve generációk kollektív tudatának részévé vált. Volt időszak, hogy a Doberdó-fennsíkot csak magyar alakulatok védték. Az itt elpusztult magyar katonák száma meghaladhatja a 100 000 főt, a sebesülteké pedig a félmilliót is elérheti.

Az Isonzó mellett más híres-hírhedt hadszínterek is fontos szerepet játszottak az olasz fronton. A világtörténelemben valószínűleg nem találunk példát arra, hogy éveken keresztül akár 3 500 méteres magasságban húzódott a frontvonal. A Júliai-Alpokban található Marmolata-gleccser ma kedvelt síparadicsom, és az odalátogató magyar turisták zöme nem is sejti, hogy a sípályák hórétege alatt több méter mélyen még ma is megtalálhatóak az osztrák és olasz jégbarlangok.

Dél-Tirol keleti része, a Hétközség-fennsík rettenetes csatáiról ismert az osztrák köztudatban. A hegyi háborúban csak lavinaomlás és betegségek miatt 50 000 osztrák-magyar katona vesztette életét, többen, mint ahányan ellenséges támadás áldozatává váltak. A Karintiai-Alpok és a Karavankák 2 000 méter magas gerincén nyáron ma is felismerhetőek a lövészárkok nyomai, sőt helyenként a drótakadályok maradványai is láthatók. Ezeken a hadszíntereken is küzdöttek magyar katonák. Magyar szempontból mégis elsősorban az Isonzó folyó vonult be a köztudatba, főleg azért, mert az itt bevetett katonaság jóval több mint fele Magyarországról származott. *(Ungváry Krisztián, Rubicon, 2014/9)*

1915. június 23-án kezdődött meg az első isonzói csata, melyet még tizenegy követett: az utolsó, a caporettói áttörés 1917 októberének végén indult meg, és december elejéig tartott. A két évig tartó öldöklő küzdelemben nemcsak az olasz front omlott össze, de jóformán a teljes olasz hadsereg megsemmisült.

A XII. isonzói csata, vagyis a caporettói áttörés 1917. október 24-én vette kezdetét és egészen december elejéig elhúzódott. A küzdelemben – hála a már említett csapaterősítésnek – nagyjából egyenlő erők vették fel egymással a küzdelmet. Olasz részről 49 hadosztály és mintegy 3,5 ezer löveg nézett szembe 44 monarchiabeli hadosztállyal, valamint ugyancsak 3,5 ezer körüli löveggel. Az Otto von Below vezette Monarchia-beli csapatok átvették azt az új taktikát, amit Oskar von Hutier tábornok dolgozott ki. Ennek lényege, hogy rohamcsapatokat alkalmazva igyekeztek az olaszok hátába kerülni, hogy a főbb stratégiai pontokat elfoglalva tűz alatt tartsák az olasz csapatokat, míg a főerő beéri őket. A cél kettős volt. Egyrészt a kommunikációt nehezítették meg vele, másrészt pedig az olasz visszavonulást nehezítették meg. A támadás tervezésekor azért választották Caporettót, mert itt gyenge volt az olasz védelmi vonal, ráadásul a terepviszonyok is gyors előrenyomulást tettek lehetővé. A támadás október végén zárótűzzel kezdődött meg. A 2. olasz hadsereg ennek nyomán összeomlott és elmenekült a frontvonalból. A gyors ütemben előrenyomuló monarchiabeli erők igyekeztek bekeríteni az olasz csapatokat, ám az utolsó pillanatban, október 27-én Luigi Cadorna visszavonulási parancsot adott ki a számukra. A következő hónapban egészen Paive vonaláig nyomult előre a Monarchia hadereje. Itt azonban már jelentősebb ellenállásba ütközött, aminek eredményeként december 2-án leállították az előrenyomulást és védelmi vonalat alakítottak ki.
(<http://www.honvedelem.hu/cikk/20672>)

Katonadalok az I. világháborúból

Széles az Isonzó vize

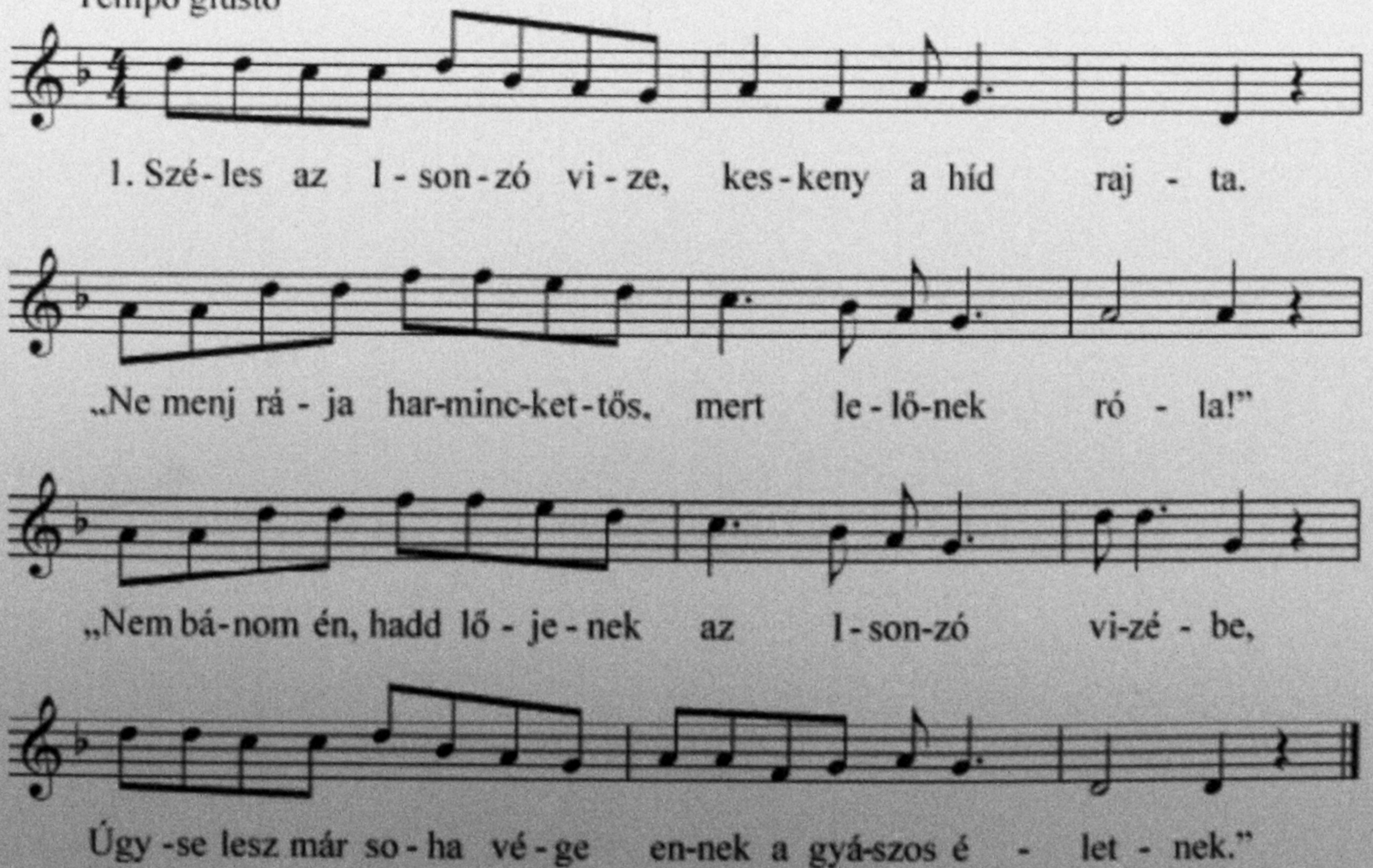
Nagybún

Giusto

Szé-les az I - son - zó vi - ze, keskeny a híd raj - ta,
Ne menj rá - ja, kis - an - gyalom, mert le - e - sel ró - la,
Nem e - sek, nem e - sek én az I - son - zó vi - zé - be,
In - kább e - sek, kis - an - gyalom, vé - led sze - re - lem - be.

Tempo giusto

1. Szé-les az I - son - zó vi - ze, kes - keny a híd raj - ta.
„Ne menj rá - ja har - minc - ket - tős, mert le - lő - nek ró - la!”
„Nem bá - nom én, hadd lő - je - nek az I - son - zó vi - zé - be,
Úgy - se lesz már so - ha vé - ge en - nek a gyá - szos é - let - nek.”

2. Elsodrotta az Isonzó az én édesemet,
Halálomig sajnálom a régi szeretőmet.
Sírva kérdem a haboktól, merre van itt meghalva?
De a habok azt susogják, benn van az Isonzóba.

*

1. Háromheti szabadságra jönnek a katonák,
De sok barna-piros kislány várja a babáját!
De csak minden tízediknek jön vissza a párja,
Lublin alatt közös sírba hullik a föld rája.
2. Erdő mellett fűzfakereszt jelzi a síromat,
De sajnálom itt hagyni a kedves babámat.
Muszka golyó járja át a bánatos szívemet,
Írd meg, pajtás, a babámnak, ne várjon engemet.

Fiuméből sebesülve

Fiuméből sebesülve jönnek a katonák.
De sok szőke barna kislány várja a babáját.
De csak minden tízediknek jön haza a párja,
A többinek közös sírba nyugszik a babája.

Széles az Isonzó vize keskeny a híd rajta.
Ne menj arra magyar honvéd, mert leesel róla!
Nem baj babám, hadd essek az Isonzó vizébe,
Úgyse lesz a háborúnak soha, soha vége!

A doberdói pokol

Részletek Sinkovits Ambrus doberdói naplójából

Elmasírozás a frontra, a vágóhídra! Olyan tüzet kaptunk, hogy 58 férfit veszítettünk el. Aztán ismét nagy harcaink voltak, víz meg semmi. Szomjazunk, Istenem, mi lesz velünk? Valamennyien már olyan elkeseredettek voltunk, hogy agyon akartuk löni magunkat. [...] Eltemettük a halottakat, de a mozsár kiszántotta azokat. Ó Istenem, mi lesz belőlünk? Már reggel 3-kor ébresztett minket a mozsár, egész nap 123 férfi esett el. Elesett Egresits Jancsi is. Adj Uram örök nyugodalmat neki a Doberdó-hegyen! [...]

Igen nagy tűzünk volt, már olyan soványak vagyunk, hogy nem ismertük meg egymást. Tegnap ítéletnapunk volt, 262 halottal, 49 sebesülttel, 135 fogollyal és 12-en megőrültek! Már

úgy voltunk, hogy engedjük megadni magunkat. Már olyan bűz volt előttünk, hogy kolera-betegség lett közöttünk. A szomjúságtól meg a kintól üvöltöttünk már! Aki el szokott menni vízért, mindenkit agyon szoktak löni. [...] Már semmivel sem törődünk. A taljánok úgy lövöldöztek, hogy a levegőben katonák szoktak röpülni. [...] Előttünk már 70 lépésre feküdtek a halott talján katonák, térdig értek. És volt köztük olyan is, aki már 14 napja agyon volt löve. A nagy tűzön keresztül mi nem tudtuk, a taljánok meg nem akarták őket eltemetni. Az úgy bűzlött, hogy már nem bírtuk ki. [...] A 2-es brigádunkat szerencsére leváltották. 12 kilométert mentünk hátra. A 76-os ezredből maradtunk 54-en férfiak.

A halál
hétköznapijai a
lövészárkokban

Kimegyek a doberdói harctérre

Kimegyek a doberdói harctérre
Feltekintek a csillagos nagy égre
Csillagos ég merre van a magyar hazám
Merre sirat engem az édesanyám

Én Istenem, hol fogok én meghalni
Hol fog az én piros vérem kifolyni
Olaszország közepében lesz a sírom
Édesanyám arra kérem, ne sírjon

Feladom a levelem a postára
Rátalál az édesanyám házára
Olvasd anyám vérrel írott leveletemet
Doberdónál hagyom az életemet

Édesanyám nem írok több levelet
Puskagolyó lőtte el a szívemet
Eltemetnek az erdei gyöngyvirágok
Megsiratnak a falumbeli leányok

Felvidéki szövegváltozat:

Édesanyám ne sirasson engemet,
Ellenséges golyó engem nem érhet,
Mert az Isten maga vigyáz a honvédre,
Drága annak a földre hulló vére.

Édesanyám, ha fel akarsz keresni,
Olaszország határába gyere ki.
Megtalálod síromat egy szikla alatt,
Édes anyám ott sirasd ki magadat.

A tiroli hidegben
sokszor napokig
feküdtek a
temetetlen holtak

A világháborús
harcok emlékei:
lőállások
maradványai a
Dolomitokban

A váci I. világháborús emlékmű

A korábbi helyén: a főtéren

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ ÁLDOZATAIRA EMLÉKEZÜNK

Az I. világháború magyar veszteségei

Az Első Világháború Magyarországon 1914. június 28-án kezdődött, amikor az osztrák–magyar trónörökös-háború kitört. A magyar csapatok a Szerbia elleni hadjárat során a magyar–szerb határon áttörték a magyar–szerb határt, majd a Szerbia elleni hadjárat során a magyar csapatok a Szerbia elleni hadjárat során a magyar–szerb határon áttörték a magyar–szerb határt.

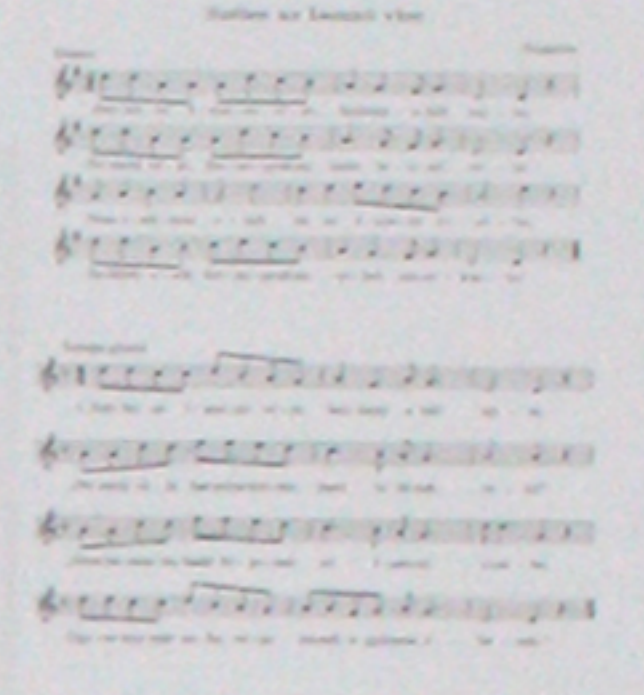

Károlyi Mihály, 1884-1917

Az ismételt ostromok

Az első világháború magyar veszteségei a magyar csapatok a Szerbia elleni hadjárat során a magyar–szerb határon áttörték a magyar–szerb határt.

Katonák az I. világháborúban

1. Katonák az I. világháborúban
 2. Katonák az I. világháborúban
 3. Katonák az I. világháborúban

A vici I. világháborús emlékmű

Csak egy ösmerék kődarabok az életem
 A föld alatt, a föld alatt
 Csak egy ösmerék kődarabok az életem
 A föld alatt, a föld alatt

Csak egy ösmerék kődarabok az életem
 A föld alatt, a föld alatt
 Csak egy ösmerék kődarabok az életem
 A föld alatt, a föld alatt

Katonák a háborúban
 A háborúban a katonák
 A háborúban a katonák

